

Assignatura: ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

Codi: 28680

Professor: Sílvia Carrasco

Cicle: Segon

Semestre: Segon

Núm. crèdits: 6

Tipus: OP

Horari de classe: Gr.1 Dl - Dc 08.30-10.00

TI Dl 15.00-16.00 (Neus Buerba)

Despatx: B9- 121

Telèfon: 93 58131 49

E-mail: Silvia.Carrasco@uab.es

Introducció als temes centrals abordats per l'antropologia en l'estudi dels processos educatius, des d'una perspectiva històrica, internacional i transcultural.

OBJECTIUS

1) Assolir un coneixement panoràmic de les orientacions, els conceptes, els textos i els autors clau en el camp de l'antropologia de l'educació; 2) Comprendre la interrelació de la diversitat cultural, els sistemes educatius i les relacions socials en les dinàmiques de canvi sociocultural i construcció multicultural

TEMARI

1. Cultura, personalitat i reproducció cultural: els antecedents de l'antropologia de l'educació i de l'antropologia psicològica
2. Enculturació i cicle vital: la organització cultural de l'experiència afectiva i la incorporació social
3. Objectius educatius, organització social i pràctiques de criança: perspectives comparatives
4. Educació, aprenentatge i ciutadania: les noves etnografies de la infància i l'enculturació a les actuals societats del Pacífic
5. Educació, escolarització i control social I: la cultura de la institució escolar i els seus agents
6. Educació, escolarització i control social II: el colonialisme i l'expansió del sistema escolar occidental
7. Diversitat cultural, estratificació social i escolarització I: immigració, minories, relacions interculturals
8. Diversitat cultural, estratificació social i escolarització II: llenguatge, cognició i cultura escolar
9. Diversitat cultural, estratificació social i escolarització III: construccions de gènere i cultura escolar
10. Les contribucions critiques de l'antropologia de l'educació a les dinàmiques i canvis dels sistemes educatius actuals. Exemples de recerca en curs.

AVALUACIÓ

Treball sobre textos (un dossier i una monografia) : 40%; Exercici etnogràfic d'observació i breu informe: 20%; Exàmen final sobre el Temari impartit: 40%

TUTORIA INTEGRADA: Seguiment periòdic dels grups de lectura per monografies

BIBLIOGRAFÍA GENERAL

- AADD (1997) *The cultural production of the educated person*, NY: SUNY Press - *sí* 1
- AADD (1993) *Lecturas de Antropología para Educadores*, Madrid: Trotta - *sí* 1
- CAMILLERI, C (1985) *Antropología Cultural y Educación*, Paris: UNESCO - *sí* 1
- CARRASCO, S (2002) "Antropología de la Educación y Antropología para la Educación", en González, A y Molina, J. L, eds, *Abriendo surcos sobre la tierra: Homenaje a Ramón Valdés del Toro*. Publicacions d'Antropologia Cultural UAB. - *sí* 1
- DEVOS (1981), *Antropología Psicológica*, Barcelona: Anagrama - *sí* 2
- MIDDLETON, J, ed. (1970) *From child to adult: studies in Anthropology of Education*, Austin: University of Texas Press *NO*
- SPINDLER, G and L, eds (2000) *Fifty years of Anthropology and Education*, NY: LEA - *sí* 1
- WHITING, J and B. & CHILD, I (1975) *Children of six cultures: a Psychocultural Análisis*, Cambridge: Harvard University Press - *sí* 1

Assignatura: ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIÓ
Codi: 28680
Professor: Pepi Soto
Cicle: Segon
Semestre: Segon
Núm. crèdits: 6
Tipus: OP
Horari de classe: Gr.2 Dt 15.00-18.00
TI 2 Dt 19.30-20.30
Despatx: B9- 121
Telèfon: 93 58131 49
E-mail: Pepi.Soto@uab.es

PROGRAMA

Es tracta d'una introducció a l'Antropologia de l'Educació, concretament al coneixement dels sistemes educatius de les cultures humanes i a la influència dels bagatges culturals en l'articulació dels continguts educatius que cal transmetre i incorporar per tal de ser membre de ple dret d'un grup humà. Es farà especial èmfasi en les possibilitats d'objectivar les propies pràctiques culturals i establir alguns elements comparatius amb bagatges culturals més distants. La intenció és doble, per una banda conèixer alguns dels desenvolupaments de la disciplina i, per l'altra, posar en entredit alguns presupòsits que organitzen la representació del món que ens ha tocat viure.

CONTINGUTS

Primera Part:

1. Anàlisi de conceptes bàsics: Bagatge cultural, transmissió i adquisició de la cultura. Enculturació i aprenentatges diferencials per gènere i edat, continuitats i discontinuitats en el cicle vital, etapes, trànsits i rituals.
2. Els sistemes educatius de les cultures humanes. Valors culturals i continguts educatius. Agents i estratègies socialitzadores. Adaptació, adeqüació i desviació en la reproducció sòcio-cultural.
3. Pensar, sentir i actuar adequadament. Primeres propostes teòriques i estudis etnogràfics de l'escola clàssica de Cultura i Personalitat: Margaret Mead.
4. Estudis comparatius transculturals: personalitat, organització social, univers cultural i sistemes educatius.
5. Incerteses, resistències i compatibilitats: els processos de canvi i aculturació.

Segona part:

1. Anàlisi de les institucions sòcio-culturals per a la transmissió de la cultura I. Escolarització, relacions socials i aculturació.
2. Anàlisi de les institucions sòcio-culturals per a la transmissió de la cultura II. Mitjans de comunicació i organització de les representacions col·lectives.
3. Multiculturalitat, immigració i desigualtat en la societat contemporània. Intervenció educativa i relacions interculturals.
4. Reflexions al voltant de l'etnografia escolar.

METODOLOGIA.

Aula: Seminari de lectura i discusió de textos i materials teòrics i etnogràfics sobre el temari, de preparació setmanal. La primera part de les sessions serà d'exposició teòrica dels continguts i posta en comú. La segona part la constituirà la realització d'exercicis en grup (d'entre 4 i 5 estudiants estables per grup) per a l'anàlisi i/o descripció de casos relacionats amb les lectures obligatòries i amb la primera part de la sessió. El lliurament dels exercicis de grup es realitzarà al final de cada classe.

Tutories integrades: Cada grup estable d'alumnes durà a terme dues sessions de tutories integrades al llarg del semestre. En aquestes tutories s'aprofundirà en les lectures obligatòries que han estat objecte de treball a l'aula, per tal de garantir la consolidació dels aprenentatges. Cada grup haurà de presentar les seves reflexions per escrit la setmana següent a la de la realització de la tutoria. El calendari s'establirà a l'inici del curs.

AVALUACIÓ:

Consisteix en tres tipus d'exercicis relacionats entre ells. Un de individual i dos de grup. Cal superar-los tots tres.

1.- L'exercici individual (50% de la nota final) consisteix en la realització d'un examen final.

2.- Els exercicis de grup (50% de la nota final) estan relacionats amb les lectures obligatòries i la realització de pràctiques vinculades a la descripció i/o anàlisi de casos. El control d'assistència serà estricte. Si no es resol en un 100% en l'exercici A i en un 80% en l'exercici B, s'haurà de fer un examen final per aquesta part.

Exercici 2.A: consta de dues sessions de grup en format tutoria integrada que es realitzaran invariablement els dimarts i en la franja horària assignada. A cada sessió s'hauran de formular preguntes al voltant dels textos obligatoris corresponents, participar en el debat de grup i resoldre la presentació d'un treball per sessió que incorpori totes les preguntes i les reflexions realitzades i que es lliurarà passat en net la setmana següent.

Exercici 2.B: consta d'entre 8 i 10 pràctiques d'aula, resoltes en l'horari lectiu, que s'han d'entregar el mateix dia de la seva realització, a la professora.

Resoldre les pràctiques d'aula i les tutories integrades facilita la realització de la part individual de l'avaluació, ja que es tracta del mateix tipus d'exercici però n'augmenta la complexitat.

En els examens es podrà disposar **només** de les lectures obligatòries per a la seva consulta.

BIBLIOGRAFIA OBLIGATORIA.

Primera Part del Programa:

Dossier 1.

DEVOS, G., Antropología psicológica. Anagrama, Barcelona, 1981. - *sí 2*

HALL, E. i HALL, M., "Los sonidos del silencio" a Velasco H.M., (comp) Lecturas de antropología social y cultural. La cultura y las culturas, pp.235-248. UNED, Madrid, 1993. - *sí 1*

SPINDLER, G., "La transmisión de la cultura" a VELASCO MAILLO, H.M., i altres, (comp) Lecturas de antropología para educadores, pp.205-242, Editorial Trotta, Madrid, 1993. - *sí 1*

Dossier 2.

BARRY, H., i altres, "Una revisión transcultural de algunas diferencias de sexo en la socialización" a Lecturas de antropología social y cultural. La cultura y las culturas. Pp. 633-644, UNED, Madrid, 1993. - *sí 1*

KAPLAN, A., "Socialización infantil y ritos de iniciación" i "Vida comunitaria y grupos domésticos" a De Senegambia a Cataluña. Procesos de aculturación e integración social, pp. 39-77 Fundació La Caixa, Barcelona, 1998. - *sí 1*

MEAD, M., "Un dia en Samoa" i "La educación del niño samoano" a Adolescencia y cultura en Samoa, pp.48-70. Ed.Paidós, Barcelona, 1990. - *NO* - *1 a Comunic*

MEAD, M., "La vida en la montaña", "Una sociedad cooperativa" i "El nacimiento de un niño Arapesh" a Sexo y temperamento, pp. 21-49. Ed. Paidos, Barcelona, 1982. - *sí 1*

PIELLA, A., "Esdevenir persona. Les creences sobre procreació: els nens somniats. Els tabús alimentaris durant l'embaràs. Lligams consanguinis. Adopcions" i "Criança i cura de la descendència. Persones i grups relacionats amb l'atenció i educació dels fills. Fer-se adult. La transmissió del coneixement tribal" a Parentiu a Jambun. Canvis i continuïtats en una comunitat aborigen d'Austràlia, pp.181-200. Publicacions d'Antropologia Cultural, Universitat Autònoma de Barcelona, nº 21, Bellaterra, 2002. - *sí 1*

Segona Part del Programa:

Dossier 3.

CAMILLERI, C., "Problemas educacionales que surgen a causa de las minorías étnicas" a Antropología cultural y educación, Unesco, París, 1985. - *sí 1*

CAMPOS, D., "Ayer, hoy, siempre..." a Sallé, M^aAngeles (ed.) Travesías. Historias emigrantes de ayer y hoy, pp.243-245. Metáfora Ediciones, Madrid, 2003. - *NO*

FLECHA, R., "Desigualdad, diferencia e identidad: más allá del discurso de la diversidad" a Actas del X Congreso Nacional de Pedagogía: Educación Intercultural en la Perspectiva de la Europa Unida, Salamanca, 1992. - *NO*

GIROUX, H., "Educación social en el aula: la dinámica del currículum oculto" a Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje, pp.63-86. Paidós Educación, MEC, Madrid. - *sí 3*

MAALOUF, A., "Els reptes de la interculturalitat a la Mediterrània" a Maila, J., i Roque, M.A., Els reptes de la interculturalitat a la Mediterrània. Nous enfocaments per a la comprensió de la diversitat mediterrània, pp.49-58. Proa, Sèrie Mare Nostrum – ICM, Barcelona, 2001. - *sí 1*

SAN ROMAN, R., "Retomando marginación y racismo: hipótesis sobre el discurso y su génesis" a Los muros de la separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía, pp.232-242. Tecnos i UAB, Madrid-Bellaterra, 1996. - sí 3

SOTO, P., "Infants i joves africans a les escoles de Catalunya" a Perspectiva Escolar, nº219, pp.7-12, novembre 1997. - Revista - sí